

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. II. De institutione liberorum, & bonorum diuisione per testatorem
facta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

de reb. ecclē. non alien. in extravog. commun. cum hic finis translationis sit in contrarium, vt magis diuinus cultus augetur per translationem, quàm si pauci in loco priori, sub hæreticis latitantes, sine religionis exercitio, aut alio ecclēsiæ fructu proventus à fundatoribus relictos absumant, cum per translationem finis testatoris haberi possit: & debeat per d. l. legatum, & d. c. 3. vt memoria, inquit d. lex legatum (is finis ibi propositus fuerat) testatoris alio & licito genere celebretur: & sic defunctorū pijs voluntates, inquit d. c. 3. episcopali decens est studio adimpleri, ergo sic erit decens in Ordine exempto studio Generalis, & Capituli pijs fundatorum voluntates adimpleri.

His igitur consideratis existimo posse Generalem istius Ordinis cum Capitulo translationem, quā dixi, facere, vna cum omnibus bonis, siue in specie retinendis, siue si fatius videbitur ritè distrahendis, & pretio in aliū locum transferendo, & applicando: atque Priorem, vicarium, aut procuratorem illius & Capituli decreto opponere se non posse, aut mandato non obedire; sine grauis peccati, pœnarum, & censurarum periculo.

RESPONSVM II.

De institutione liberorum, & honorum diuisione per testatorem facta.

Pater Petro & Danieli hæreditatem vniuersam reliquit, alijs liberis certas summas. ab illis rationes, aut inuentarium exigi vult, post summas adiecit hæc verba: per quas de filiali portione illis erit satisfactum, & illi ab se æquati.

Quæsitum est, cum exæquatæ non credantur esse portiones; an supplementum debeatur?

In Nouell. 48. statutum est, vt ei, qui moriens iurauit quantum haberet in bonis, omnino hæredes credant: nec vterius inquirent.

sed iurato: sine iuramento autem facta declaratio veritati non officit. l. 1. C. arb. iur. l. scrip. C. comm. vir. iud. l. si fund. §. si liberi. D. de leg. 1. l. cū pater. §. pat. qui fil. D. de legat. 2. l. 15. §. vlt. D. ad leg. falc. quasi tunc nō fuerit exquisita declaratio: adeo vt velit eam hæredes suos sequi. enixiorem voluntatem indicat iuramentum d. l. cum pat. §. fil. l. cum quis. §. codicillis. D. de legat. 3.

Sed & cum pater vterius progreditur, & bonorum diuisionem inter liberos facit; ea seruanda est per hæredes, & Iudicem. l. parent. C. de inoff. test. l. filij. l. si cogit. l. vlt. C. fam. erc. l. si filia. §. si pat. l. ex parte. §. intest. D. cod. si modò vel pater, vel liberi omnes subscripserint. Nouell. 18. in 4. part.

Adiecit Nouella 107. non notis & indicijs; sed claris literis dispositionem vltimam inter liberos perscribi debere: & propria quidem testatoris manu hæredum nomina, & vncias.

Quod si imparitas appareat in rebus diuisis, seu relictis; si modò in officiosum non sit testamentum, oppugnari non potest. d. l. filij. sed quod plus vni quàm alteri tributum videtur, per modum prælegati censetur relictum: & in diuisione ab intestato, per modum donationis causa mortis. d. l. si cogit. Gudel. in tur. nouiss. lib. 2. c. 4. in fin.

Enimuerò ait pater æqualitatem hic esse: quæritur ergo an ea affirmatio dispositionem inducat, vt & inquiri possit inæqualitas; & ad æqualitatem reduci debeat: an verò ea narratio nihil disponat? & quidè falsa demonstratio, vel causa non mutat dispositionem. l. falsa demon. l. demonst. §. 1. D. de cond. & dem. §. huic prox. Inst. de legat. rectè Cuiac. in paratit. C. de fals. caus. adiecit. leg. in fin. sic vniuersaliter loquitur; demonstratio rei vel quantitati adiecta, & ratio legandi superuacua est. igitur nihil hæc vel illa nocet. dispositione ergo sequi oportet. adeoque superuacuo nihil attentato summâ & quantitatem à testatore expref-

2. An diuisio sequenda.

3. Nomina & vncia vt scribendæ.

4. Quid si sit imparitas?

5. Quid si pater exæquatæ esse portiones narret, an disponere censatur?

K sam

1. An parentibus facultates suas declarantibus statum sit?

fam. l. si non desig. l. refert. in v. nihil nocente falsa demonst. & 101. tit. C. de fals. caus. ad. leg. quare etiam decifum est dote iam reddita, tamen si quasi reddendæ nomine 40. legentur, ea debentur. imò, quod propius ad nostros terminos accedit, si pater putet vnum ex filijs decem accepisse, & ideo alteri præleget decem, æquationis causa; etsi fratres decem non sustulerat, alter tamen prælegata decem habebit: quãquam secus foret, si conditionaliter legatum fuisset, si alter decem sustulisset. l. ita legatum. 12. l. demonst. ratio. 10. §. quod autem. D. de condit. & demonst.

Itaque enuntiatio illa, seu narratio æquationis, nihil disponit. sed significat testatorem æstimatione sua æquasse hæreditatem Petro & Danieli vniuersaliter relicta, cum portionibus relictis alijs liberis. adeoque quamuis in hæreditate maior massa videatur, tamen certa & incerta nomina tanti per auersionem æstimasse videtur; & significare voluisse æqualitatis sibi curam, & amorem fuisse.

Vetuit autem testator, inquiri, aut rationes exigi, vel inuentarium: ideoque & æstimationem illam controuerti voluisse se significat: sed òlle, vt isti æstimationi, seu declarationi stetur, quæ expressã dispositio satis enixam eius voluntatem patefacere videtur: vt de iurata declaratione dictum est: & per eam cessare in non iurata illa, quam supra diximus, præsumptio.

Tradi quidem solet quod verba enuntiatiua principaliter in vltima voluntate propter se emissã, videantur facere dispositionem. per l. 1. C. de fals. caus. adiecta legat. l. ex hac scriptura D. de donat. l. & eo modo. l. etiam hoc modo. D. de legat. 1. sed enim uerò habent hæ leges eiusmodi verba, vt de donatione, de legato facto difertè, vel per consequentiam necessariam loquantur. sciunt, inquit d. l. ex hac hæredes mei me donasse, clarè. non minùs aliæ per consequentiam, l. 1. C. si falsa

causa adiect. leg. alioquin regulariter narratio, vel enuntiatio non facit dispositionem. Vid. Tuf. de verba enuntiatiua concl. 82. Menoch. de arbit. cas. 461. n. 15. & seqq. & cum verba hic non enuntiant aliquid, gestum, sed describunt, circumstantiantur, aut circumstantias memorent, ad rationem falsæ demonstrationis, aut causæ pertinent. de quibus supra, & tractat. deo. alijue ad d. tit. C. si falsa causa adiecta leg. & alij leges supra citatas, ac alibi.

Cæterum offert se alia difficultas, quod vncias, seu summa in legatis præter vniuersaliter institutos relictae, non tantum non sunt scriptæ manu testatoris; sed neque eadem quã reliquis textus testamenti imò fortè manu vnus ex duobus vniuersaliter institutis hæredibus: imò dubitatur an antequam Notario & testibus ostenderetur a testatore testamentum, fuerint inscriptæ, an post mortem.

Verum cum testator ostendit testamentum Notario & testibus, non necessarium fuit illud legendum præbere; sed cum dicitur illud suum esse testamentum; nec tamen testatio mentis esse possit non expressis vncijs, sequitur credendum esse ante d. exhibitionem in scriptas fuisse. arg. legis non codicillam. C. de testam. quodque solemnitates substantiales interuenisse præsumantur. l. sciendum. D. de verb. oblig.

Porro testamentum, de quo agitur, non est imperfectum inter liberos; sed secundum mores & edictum an. 1611. perfectum, quod adeoque non requirit manu testatoris scribi hæredum nomina, & vncias: sufficit subscriptum esse a testatore, testibus, & Notario, quæ enim inter extraneos hodie solemnitates sufficiunt; multo magis sufficere debent testamento patris inter liberos.

Quod si autem vnus ex hæredibus vniuersaliter institutis vncias inscripserit, quamuis iubente & dictante testatore, pro non scriptis habendæ sunt. l. si unus. l. unus. l. Imperator.

Impuberem. D. de falsis. & C. tot. iii. de his qui sibi adscribit. quippe censetur commodum illud sibi adscripsisse, quod minus est in summâ adscriptâ, quàm esset in vera filiali portione: & omne hîc commodum consideratur. *d. l. Impuberem. §. adimendo. §. si testamentarius. in verb. quoniam nullum ipsius commodum est.* ideoque filij tanquam præteriti, seu quibus nihil relictum est, dum summa sic scripta pro non scripta habetur, irritum faciunt testamentum. *Instit. de exhered. lib. in princip.* Neque hæc ad solemnia tantum faciunt testamenti; quia & in milite obtinent scribente testamentum commilitonis. *l. quod adhibuitus. C. de his qui sibi adscribit. vt etiam apud nos obtinere debeant, etsi per mores nobis, vt militibus, remissa sint solemnitates.* quod & in notario & parcho adhuc memorat edictum anni 1611. art. 12. Quin & S. C. cum Libonianum seu Claudian. non tantum nullitatem, sed & poenam irrogat. *d. l. Diuus. & ignorantem etiam tenet. l. 2. 3. 4. 5. C. de his qui sibi adscribit.* imo & in causa, vbi de veritate non dubitatur. quia etsi causa impulsua legis cessat, non mox cessat lex. etsi adhuc pater subscripserit. *d. l. Diuus. §. plane. cum seqq.*

Et verò an scribenti tantum obfit sua culpa, an etiam cohæredicum scribente vniuersaliter instituto quæri potest: & deciditur in *d. l. filius. §. sequens. D. de falsis.*

Eadem controuersia mouetur quando nõ quidem quis sibi scripsit, sed vel notario tantum dictauit. vt apud Pecquium de *testam. coniungum lib. 3. c. 10.* videre est ex contentione Molinæ *ibid.* cuius rigor rei gestæ primordium spectat; benignior sententia inchoat rem ab interuentu notarij. Ita tamen vt ille mentem ipsius testatoris diligenter excipiat. *Idem Pecq. eod. l. 1. c. 17. Charon. Resp. l. 5. v. 46. Busius. ad l. 21. D. Qui testam. fac. adeo vt sicut nec sufficiat subscriptio testatoris*

generalis, cum quis sibi quid adscripsit, sed requiritur vt dicat illa se iubente ita esse scripta, & à se recognita: *d. l. Diuus. §. plane.* sic & necessarium contendatur specialiter scriberet testatorem ita ex mente sua ab alio dictata esse Notario, & à se recognita.

RESPONSVM III.

De testamento à notario testatore & testibus signato quidem, sed in quo necessitationis, nec interrogationis, an scribere possent, est mentio.

I Vbet edictum anni 1611. testamenta subscribi per testatorem & duos testes, si quidem scribere possint: super quo à Notario, parcho, seu vice-parcho interrogabuntur: qui tenebuntur in vno alteroue casu eius facere mentionem in suis instrumentis. ex quibus verbis ortum est dubium, an Notarius teneatur mentionem facere suæ interrogationis, an tantum scientiæ, potentiæ, aut ignorantia scriptoris testatoris, & testium: item an expresso in casum scientiæ & potentiæ huius mentionem facere; an dicere testatorem & testes secum subscripsisse?

Et sanior sensus videtur interrogationis mentionem non esse faciendam; quando dicit declarasse testatorem se nescire scribere, quippe ea declaratio præsupponit factam esse interrogationem. *argu. mento §. si scriptum. Inst. de stipul. iterum* satis esse videtur si scripserit testatorem & testes secum subscripsisse: quod actus ipse id satis inferat: & rationi, finique legis satisfaciatur. & Concilium priuatum validum esse testamentum respondit ad relationem Senatus Andomarenfis 28. Iulij. 1621. & Concilij Arthesien. 12. Nouemb. 1628.

X.
Quando ex actis inferitur præcelsisse interrogationem iuris ill.

K 2 Facit